

بسم الله الرحمن الرحيم !

احکام عید اضحی و جوانب احتیاطی و وقایوی از کرونا

هرچه خیر و نیکی است در پیروی از راه و روش رسول خدا صلی الله علیه و سلم در همه امور دنیا بوده و هرچه زشتی و پلیدی است در مخالفت و رویگردانیدن از راه و شیوه ی آن حضرت صلی الله علیه و سلم است. و مشرکین در دوران قبل از اسلام اعیاد می گرفتند ، بنابراینکه اسلام آمد و آنها را منسوخ کرد و خداوند - متعال دو عید بزرگ به ما داد که عید فطر و عید قربان است. عید فطر: بعد از اتمام ماه رمضان فرا می رسد ، همانطور که عید قربان بعد از اتمام عبادت حج فرا می رسد لذا لازم دانستیم که برخی موارد را که گفتن یا انجام آن در شب عید سعید قربان و روز عید و تکبیرات تشریق که انجام آنها ضروری می باشد در این جا یادآور گردیده و در چند نکته خلاصه شده است :

لفظ (عید) از (عود) گرفته شده است بمعنی بازگشتن است و عید بخاطری به این نام مسمی گردیده است که در این روزها الله تعالی احسان خود را بر بندگانش اعاده میفرماید ویا اینکه این روز مقدس هر سال عود میکند؛ لهذا به این نام مسمی گردیده است. (رد المحتار/ ج 1 / ص 610)
وجه تسمیه (عید اضحی) بدین لحاظ است که اضحی جمع (ضحی) است به معنای ارتفاع روز و امتداد نور آفتاب می باشد، وضحی به موقعی گفته میشود که خورشید قبل از ظهر بالا میاید، چنانچه در قرآن کریم آمده است:

(وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا) (سورة الشمس/ ۱) ترجمه: (قسم به خورشید و چاشتگاه آن)، و چون حجاج موقع بالا آمدن آفتاب قربانی می کنند. و قربانی را (اضحیه) یا (ضحیه) گویند، بدین سبب روز دهم ذی الحجه را که قبل از ظهر آن، عمل قربانی انجام می شود عید اضحی میگویند.

اصل وجوب نماز عید:

خداوند متعال فرموده است: { فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ } (سوره کوثر/ 1) ترجمه: "برای خدا و پروردگارت نماز بخوان و قربانی کن". که بر این مورد در کتاب معتبر فقهی در این خصوص چنین فرموده اند: قَوْلُهُ تَعَالَى { فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ } فِي التَّفْسِيرِ صَلَّ صَلَاةَ الْعِيدِ وَمُطْلَقُ الْأَمْرِ لَوْجُوبِ (لِلْوَجُوبِ) بِدَائِعِ الصَّنَائِعِ (ج ۱ ص ۴۰۸) ترجمه: فرموده الله متعال چنین تفسیر میگردد یعنی (ادا کن نماز عید را و قربانی کن) و این امر مطلق میباشد و امر دلالت برای وجوب مینماید
اصل مشروعیت تجلیل ایام عیدین: عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- الْمَدِينَةَ وَلَهُمْ يَوْمَانِ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا فَقَالَ « مَا هَذَانِ الْيَوْمَانِ ». قَالُوا كُنَّا نَلْعَبُ فِيهِمَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- « إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَبْدَلَكُمْ بِهِمَا خَيْرًا مِنْهُمَا يَوْمَ الْأَضْحَى وَيَوْمَ الْفِطْرِ ». أبوداود.

ترجمه: از حضرت انس (رضی الله عنه) روایت شده است که گفت: رسول الله صلی الله علیه و سلم به مدینه تشریف آوردند و اهالی مدینه دارای دو روز بودند که در آن دو روز به بازی پرداخته و شادی میکردند ، پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمود: این دو روز چی است؟ عرض کردند: ما در زمان جاهلیت در این دو روز به بازی و شادی می پرداختیم، رسول خدا صلی الله

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف
معینیت مسلکی
ریاست مجمع علمی
آمریت افتاء

Islamic Republic of Afghanistan
Ministry of Religious Affairs and HADJ
General President of Academic Team

تاریخ / 1400

شماره:

علیه وسلم فرمود: خداوند دو روز دیگر را به جای آن دو روز برایتان قرار داده است: روز عید قربان و روز عید فطر.

وقت ادای نماز عید:

وقت ادای نماز عید از ارتفاع آفتاب شروع الی زوال آفتاب میباشد. اگر روز اول عید دهم ذی الحجه عذری مانع نماز شود، بتاریخ یازده هم نماز را ادا نمایند و اگر به تاریخ یازده هم نیز عذر موجود بود، پس به تاریخ دوازده هم نماز عید را ادا نمایند و بعد از آن دیگر اجازه تأخیر کردن نیست؛ زیرا که نماز عید اضحی به قربانی تعلق دارد، لذا وقت نماز نیز وابستگی به روزهای قربانی دارد. پس تا روز سوم قربانی هر روز از طلوع آفتاب تا زوال وقت نماز عید است. (بدائع الصنائع، ج ۱ / ص ۴۱۰)

اعمال مسنون عید اضحی:

در این خصوص در کتاب معتبر فقهی حنفی چنین تذکر گردیده است:

- 1- هر شخص بهتر است قبل از رفتن به عیدگاه غسل نماید.
- 2- لباسی که در لباس های موجود خود جدید و بهتر باشد آنرا بپوشد.
- 3- مؤخر نمودن طعام تا آنکه از نماز فارغ شود.
- 4- تناول نمودن از گوشت قربانی بعد از نماز عید.
- 5- مسواک استعمال نمودن.
- 6- در عید اضحی هنگام رفتن به عید گاه در طول راه به آواز بلند تکبیر گفتن.
- 7- پیاده رفتن به عید گاه و از راه مخالف برگشت نمودن.
- 8- بدن خود را عطر و خوشبو زدن. زیرا که عید روز جمع شدن است بدین جهت غسل نمودن و عطر زدن مسنون است چنانچه در جمعه است. (بدائع الصنائع، ج ۱ / ص 414)

طریقه ادا نمودن نماز عید:

امام برای مردم دو رکعت نماز می دهد، اول تکبیر تحریمه سپس ثنا و سه تکبیر زوائد می گوید، سپس سوره فاتحه را قرائت و ضم سوره می نماید، بعد از آن تکبیر گفته رکوع و سجده می نماید، به اینطور رکعت اول مکمل می شود. در رکعت دوم اول فاتحه را قرائت ضم سوره می نماید سپس سه تکبیرات زوائد می گوید و تکبیر رکوع گفته رکوع می کند. چنانچه در این خصوص در کتاب معتبر فقهی نیز چنین آمده است: **(ویصلي الإمام بالناس رکعتين یکبر في الأولى للافتتاح وثلاثا بعدها ثم یقرأ الفاتحة وسورة ویکبر تکبیرة یرکع بها ثم یبتدئ في الرکعة الثانية بالقراءة ثم یکبر ثلاثا بعدها ویکبر رابعة یرکع بها)** (الهدایه / ج 1 / ص 155) امام برای مردم دو رکعت نماز دهد اول تکبیر بگوید برای افتتاح نماز و سه تکبیر بعد از آن سپس سوره فاتحه را قرائت و ضم سوره

نماید و تکبیر بگوید برای رکوع سپس رکعت دوم را شروع نماید با قرائت سپس تکبیر گوید سه مرتبه بعد از آن و سپس تکبیر بگوید تکبیر چهارم را و رکوع نماید به آن. طبق این تفصیل در هر دو رکعت نه (۹) تکبیر می شود که شش زوائد، دو تکبیر رکوع و یک تکبیر تحریمه میباشد.

حکم رفع یدین در تکبیرات عیدین :

در تکبیرات عیدین دست ها بلند کرده میشود که این تکبیرات علاوه از تکبیر رکوع میباشد چنانچه در این خصوص در کتاب معتبر فقهی حنفی آمده است : (ویرفع یدیه فی تکبیرات العیدین) (فتح القدیر / ج 2 / ص 45) ترجمه : بلند کند دستان خود را در تکبیرات عیدین .

قضاء آوردن نماز برای شخص منفرد :

اگر امام نماز عید را ادا کرد و شخصی باقی مانده بود که نماز عید ادا نکرده است پس اجازه قضاء آوردن آن را ندارد بخاطری که جهت فائز کردن نماز عید شروطی اند که برای منفرد تکمیل نمی شود مثل جماعت، وقت و غیره که در منفرد این شروط موجود شده نمی تواند فلذا ادا کردن نماز عید نیز جایز نیست . (الهدایه / ج 1 / ص 156)

حکم خطبه بعد از نماز:

وقتی از نماز عید فارغ شود امام، سپس دو خطبه ارائه می نماید، و در خطبه احکام قربانی و تکبیرات تشریح را تعلیم می دهد؛ زیرا که در این روزها همین امور مشروع است و خطبه نیز برای تعلیم این امور مشروع گردیده است. (بدایع الصنایع، ج ۱ / ص ۴۱۰)

بیان حکم تکبیرات تشریح و وقت گفتن آن:

اکثر علماء قائل بروجوب تکبیرات ایام تشریح میباشند، که از ابتدای روز عرفه یعنی از تاریخ نهم ذی الحجه شروع می شود، و در نماز عصر سیزدهم ذی الحجه ختم کرده میشود، که همه (۲۳) نماز است، پس تکبیرات بعد از نماز فجر نهم ذی الحجه تا عصر سیزدهم ذی الحجه گفته می شود. و تکبیر این است که بگوید: (الله اکبر ، الله اکبر، لا اله الا الله ، والله اکبر ، الله اکبر والله الحمد). بر هر آن شخصی تکبیر واجب است که نماز فرض را ادا نماید خواه شهری باشد یا باشنده قریه، مسافر باشد یا مقیم، یا منفرد، زن باشد یا مرد. وبالای مسبوق نیز واجب است که تکبیر بگوید مانند شخص لاحق بعد از اینکه باقی نماز فوت شده اش را همراهی امام ادا نمود ، و اگر امام تکبیر را ترک کرد مقتدی باید تکبیر بگوید. (الهدایه / ج 1 / ص 157)

وقایه از ویروس کرونا (COVID-19) و جلوگیری از شیوع آن در روزهای عید :

حفظ نفس یکی از مقاصد شریعت می باشد بنابر آن شریعت انسان را مکلف به اخذ تدابیر و قیایوی در عرصه های مختلف نموده و با اتخاذ تدابیر و قیایوی لازم دستور داده است؛ و این مطلب را میتوان از فحوی عموم این آیت کریمه برداشت کرد :

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف
معینیت مسلکی
ریاست مجمع علمی
آمریت افتاء

Islamic Republic of Afghanistan
Ministry of Religious Affairs and HADJ
General President of Academic Team

تاریخ / / 1400

شماره:

(یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ) (النساء / 71)

و نیز با توجه به اینکه این بیماری (ویروس کرونا) به اساس گزارشات پیهم متخصصین عرصه طبابت از جمله بیماری های ساری بوده و میزان و سیر گسترش آن بسیار بالا و سریع می باشد که میتواند به سرعت همه گیر شود، و همه سفارشات و توصیه های طبی مسئولین و متولیان امور که به اساس تشخیص متخصصین بخش های مربوطه، منحیث وقایه و تدابیر احتیاطی لازم این مرض دانسته شده است، در نظر گرفته شده و عملی گردد.

مانند شستن مکرر دست ها با صابون، استفاده از مواد ضد عفونی کننده و استفاده از ماسک بخصوص در اماکن و محلات عمومی (مساجد، مواضع قربانی)، و خود داری از مصافحه و معانقه، خود داری نمودن از شرکت در تجمعات، و فاصله دو متری را مراعات نمودن در نماز های پنج گانه و نماز عید و نیز رعایت تمام اموری که به آن در زمینه از طریق اهل خبره توصیه می شود. پس ایجاب می نماید تا در این ایام از گشت و گذار غیر ضروری و برگزاری تجمعات خودداری گردد. زیرا رعایت جدی موارد ذکر شده به منظور حفظ نفس و سلامتی آن نه تنها یک توصیه پزشکی است بلکه درچنین حالتی از لحاظ شرعی نیز اخذ چنین تدابیر لازم و ترک آن ناجائز پنداشته می شود.

والله اعلم بالصواب

رئیس مجمع علمی

دکتور مفتی سیدحجت الله نجیح